ALGEMENE BESCHOUWINGEN Begroting 2027-2030

Voorzitter, college, raadsleden, pers en kijkers thuis,

Bij de kaderbrief zei de VVD dat we ook in financieel moeilijke tijden moeten blijven bouwen aan de toekomst van Cranendonck. Dat blijft onze inzet: woningen voor onze inwoners, ruimte voor ondernemers en goede voorzieningen in veilige en leefbare dorpen.

Maar de financiële uitgangspositie is zorgelijk. Vanaf 2028 lopen de structurele tekorten op. Wij hopen dat Den Haag inziet dat het zo niet langer kan. Gemeenten moeten woningen mogelijk maken, voorzieningen onderhouden en passende zorg organiseren. Daar horen voldoende structurele middelen bij. Wij blijven dit via onze eigen partijlijn onder de aandacht brengen in Den Haag en verwachten het college dat via de VNG ook blijft doen. Tegelijkertijd moeten we zelf scherpe keuzes maken en grip houden op onze uitgaven.

Daarbij mogen inwoners rekenen op een betrouwbaar gemeentebestuur. Bij de kaderbrief is afgesproken de OZB met maximaal twee procent te verhogen. Nu stelt het college tweeënhalf procent voor. Daarom dienen wij het amendement van CB24 samen met Pro6 mee in om vast te houden aan twee procent. Dat betekent lastenverlichting en iets meer rust in de portemonnee voor onze inwoners. Afspraak is afspraak wat ons betreft.

Voorzitter, de grootste ontwikkeling voor Cranendonck ontbreekt nog in deze begroting: de schaalsprong. Onze volledige visie geven we in december. Maar onze richting is duidelijk: de VVD wil groei. Groei biedt kansen voor woningen, ondernemers en sterkere voorzieningen. Juist daarom is het jammer dat de schaalsprong nog niet financieel en organisatorisch is uitgewerkt. Dat roept bij ons de vraag op hoe volledig en realistisch het meerjarenbeeld is dat we vandaag gaan vaststellen.

Het college benadrukt bovendien dat deze begroting vooral over 2027 gaat, maar noemt haar tegelijkertijd het college-uitvoeringsprogramma. Daarmee ontbreekt voor ons het overzicht voor de hele bestuursperiode. Welke afspraken worden in 2028, 2029 en 2030 uitgevoerd? Welke resultaten mogen we verwachten? Dat moeten wij weten om onze kaderstellende en controlerende taak te vervullen. Na vaststelling van deze begroting en het besluit over de schaalsprong in december moet wat ons betreft een meerjarig college-uitvoeringsprogramma volgen. Het voorstel van Pro6 daarover dienen wij graag mee in.

Bij het lezen van de begroting misten wij op veel onderwerpen een concrete uitwerking. Wat gaat het college doen, wanneer en met welk resultaat? Dat gevoel leefde kennelijk breder, want gezamenlijk stelden de fracties honderden technische vragen. De antwoorden hebben veel verduidelijkt, maar die duidelijkheid hoort zoveel mogelijk in de begroting zelf te staan.

Voorzitter, groei vraagt ook om regionale invloed. Cranendonck moet aan tafel zitten waar afspraken over woningen, bedrijventerreinen en infrastructuur worden gemaakt. Eigen regie behouden vraagt om actief positie kiezen. Daarom vinden wij het teleurstellend dat Cranendonck geen van de vijf POHO-voorzitterschappen binnen de MRE heeft binnengehaald, want deze voorzitters adviseren het dagelijks bestuur en nemen vanuit hun inhoudelijke rol deel aan de beraadslagingen.

Wethouder Rijkers heeft zich kandidaat gesteld voor een rechtstreekse zetel in het dagelijks bestuur. De tijd zal leren of dat de verstandigste route was. De gekozen route kent onzekerheid, zeker voor een wethouder in een dagelijks bestuur waarin normaal gesproken burgemeesters een prominente positie innemen. Ondanks onze bedenkingen wensen wij het college veel succes met de lobby. Wij hopen dat het lukt, want een sterke positie van Cranendonck is in het belang van onze inwoners.

Voorzitter, onze steun voor Aardbrandsven-Kuikensven en Airpark IIB is onderdeel van die toekomstvisie. Bedrijventerreinen geven lokale ondernemers ruimte om te groeien en creëren banen dichtbij huis. Ook dragen ondernemers bij aan het leven in onze dorpen. Aardbrandsven-Kuikensven is een kans voor Cranendonck. Ook bij regionale bedrijven werken onze inwoners, straks misschien op fietsafstand van huis. Tegelijkertijd moeten lokale ondernemers daadwerkelijk uitbreidingsmogelijkheden krijgen. Airpark IIB verdient daarom onverminderd prioriteit. Wij verwachten in 2027 concrete voortgang in onderzoeken, procedures en besluitvorming, met een duidelijke planning voor beide ontwikkelingen.

Ook onze dorpscentra verdienen aandacht. Goed dat het college werkt aan een centrumvisie voor Budel. In november 2024 dienden wij met ELAN en Cranendonck Actief al een motie in om winkelleegstand actief aan te pakken. Die urgentie is alleen maar groter geworden. Wij willen een visie die keuzes maakt: waar concentreren we winkels en horeca, hoe trekken we ondernemers aan en welke andere functies passen bij leegstaande panden? Onderzoek of gedeeltelijke omzetting naar wonen kan bijdragen aan een levendig centrum, zonder het winkelgebied verder uit te hollen. Kijk naar succesvolle stimuleringsregelingen en subsidie in andere gemeenten. En verlies daarbij ook Maarheeze niet uit het oog, want over het centrumgebied van Maarheeze is niks opgenomen in deze begroting.

De gemeente kan ook zelf meer betekenen voor onze lokale ondernemers. Bij gemeentelijke opdrachten moeten zij daarom een eerlijke kans krijgen. Dat vraagt om een gemeente die actief kijkt welke geschikte ondernemers we in eigen huis hebben, ook bij kleinere opdrachten. In augustus 2026 stelden wij hierover artikel 38-vragen. Uit de beantwoording blijkt echter dat een totaaloverzicht van opdrachten aan Cranendonckse ondernemers

ontbreekt. Daardoor weten we onvoldoende of de mogelijkheden om hen te betrekken daadwerkelijk worden benut. Daarom dienen wij een motie in voor passende betrokkenheid van portefeuillehouders voorafgaand aan inkoop en aanbestedingen. Daarnaast vragen we een overzicht van het aantal en de waarde van opdrachten aan lokale ondernemers, met jaarlijkse rapportage in de jaarstukken. Zo maken we zichtbaar wat onze eigen bestedingen opleveren voor de lokale economie. Want als wij Defensie oproepen ons lokale bedrijfsleven te betrekken, dan moeten we zelf het goede voorbeeld geven.

Voorzitter, de druk op de woningmarkt blijft onverminderd hoog. Starters willen een eerste woning, gezinnen zoeken ruimte en ouderen willen verhuizen naar een passende woning in hun vertrouwde omgeving. Zij hebben behoefte aan woningen die daadwerkelijk worden gebouwd. De VVD wil daarom dat de ontwikkeling van Budel-Noord prioriteit krijgt. Zet in 2027 concrete stappen en maak duidelijk wanneer de eerste woningen kunnen worden gerealiseerd. Tegelijkertijd moeten ook de andere kernen kunnen groeien met de afgesproken tien tot vijftien procent. Geef daarvoor ruimte aan woningbouwplannen die aansluiten bij de behoefte en het karakter van ieder dorp. Voor ons is essentieel dat onze eigen inwoners van deze woningbouw profiteren. Wij willen daarom dat onze eigen inwoners of mensen met een binding met Cranendonck voorrang krijgen, zowel bij huur- als bij koopwoningen.

In de begroting missen we daarnaast een herkenbare uitwerking van een aantal afspraken uit de Raadsagenda. Over de ontwikkeling van de Baronie als geheel moeten we via de beantwoording op de technische vragen horen dat een plan van aanpak volgt. Bij de Toekomstvisie Binnensport moet zelfs nog worden bepaald hoe die wordt uitgewerkt. En ook de herziening van het beleidsplan sociaal domein ontbreekt. Deze afspraken horen herkenbaar terug te komen in de begroting en onderstrepen de noodzaak van een meerjarig college-uitvoeringsprogramma, waarin duidelijk staat wat het college wanneer gaat uitvoeren.

Voorzitter, ook bij mobiliteit willen we meer tempo. In de vorige bestuursperiode is met het Masterplan Mobiliteit de basis gelegd voor een betere bereikbaarheid en het terugdringen van doorgaand vrachtverkeer uit onze dorpen. Nu moet de uitvoering volgen. De Route 611 wordt in de begroting genoemd, maar concrete resultaten voor 2027 ontbreken. Pas uit de technische beantwoording blijkt dat een plan van aanpak wordt voorbereid. Voor Samen mee naar de A2 wordt nog aan de financiering gewerkt. Wij vrezen dat deze projecten onvoldoende prioriteit krijgen, terwijl inwoners dagelijks de overlast van doorgaand vrachtverkeer ervaren. De VVD wil daarom een duidelijke planning met concrete stappen en besluitmomenten voor 2027. Geef daarbij nadrukkelijk aandacht aan de verbinding over het Nyrstar-terrein, waarmee Dorplein en Budel kunnen worden ontlast. Houd ook vaart in Samen mee naar de A2, dat belangrijk is voor de leefbaarheid en verkeersveiligheid in Maarheeze.

Voorzitter, ook de terugkeer van Defensie vraagt voorbereiding. Het spoorboekje wordt in december dit jaar verwacht. Zorg dat de gemeente dan klaarstaat met voldoende capaciteit, duidelijke verantwoordelijkheden en afstemming over vergunningen, bereikbaarheid en communicatie. Het vertrek van het azc en de terugkeer van Defensie verdienen prioriteit.

Binnen het sociaal domein steunen wij de oproep van Pro6 om Maak Rimpels voort te zetten. Dit initiatief helpt ouderen sociale contacten op te bouwen en eenzaamheid tegen te gaan. We kunnen allerlei nieuwe regelingen bedenken, maar de ervaring leert dat die niet altijd de mensen bereiken voor wie ze bedoeld zijn. Laten we daarom behouden wat werkt. Dat vinden wij een verstandige investering in ontmoeting en het voorkomen van eenzaamheid.

Tot slot dienen wij een motie in voor een kinderburgemeester. Regiogemeenten laten zien hoe kinderen zo op een laagdrempelige manier bij hun gemeente worden betrokken. We vragen daarom om in het schooljaar 2027-2028 te starten met een proefjaar. Kinderen kunnen de burgemeester vergezellen bij activiteiten en hun ideeën over hun dorp laten horen. Het proefjaar geeft inzicht in de meerwaarde, benodigde capaciteit en kosten. We vragen het college om dit tijdig te evalueren en de raad vóór het daaropvolgende schooljaar te informeren over de uitkomsten en het beoogde vervolg.

Voorzitter, de VVD wil vooruit. Daarvoor zijn betrouwbare afspraken, duidelijke keuzes en zichtbare resultaten nodig. Aan voorstellen die Cranendonck sterker maken, werken wij graag mee.

Dank u wel.